

**PLÁN VÝCHOVY A PÉČE DĚTSKÉ SKUPINY**



## 1 Identifikační údaje

**Název:** Dětská skupina DIVOčiny z. s.

**Druh zařízení:** Dětská skupina zřizovaná dle Zákona 247/2014 Sb.

**Adresa:** Čelkovice u Lípy 6, Tábor

**Telefon:** 721 929 343

**Web:** [www.divociny.cz](http://www.divociny.cz)

**E-mail:** [lkdivociny@gmail.com](mailto:lkdivociny@gmail.com)

**Zřizovatel:** DIVOčiny z. s.; Kvapilova 1629/1, 390 03 Tábor

**IČ:** 17269130

**Bankovní účet:**

**Kapacita:** 12 dětí

**Provoz:** 8:00 – 16:00

**Odpovědná osoba:** Alžběta Loskotová; 739 072 779; [alzbeta.kosikova@gmail.com](mailto:alzbeta.kosikova@gmail.com)

**Koordinátor:** Ondřej Řezník, 721 929 343

**Den započetí poskytování péče o dítě:**

## 2 Obecná charakteristika

Plán výchovy a péče je dokument, který slouží k podrobnějšímu porozumění přístupu, který používáme při práci s dětmi. Pravidelně dokument upravujeme a aktualizujeme týmem průvodců, přesto základní cíle, hodnoty a filosofie zůstávají neměnné. Vedle plánu výchovy a péče respektujeme závazný etický kodex pedagoga Dětské skupiny DIVOčiny, který je k dispozici jako samostatný dokument.

## 2.1 Lokace a zázemí Dětské skupiny DIVOČiny

Dětská skupina DIVOČiny čerpá inspiraci z filosofie lesních mateřských škol, kde děti tráví většinu svého času v přírodě. Proto jsme zvolili lokalitu blízko přírodního prostředí jako klíčový prvek našeho přístupu k práci s dětmi. Naše zázemí sousedí s loukou a hájem, což vytváří podmínky pro rozvoj dětské osobnosti. Zázemí tvoří třída, šatna, sprchový kout, dětské záchody se sprchou, kuchyňka, malý sklad na pomůcky a tvořivý materiál. Ve třídě se nachází dětské stoly s židličkami pro stolování a tvoření, police s knížkami a didaktickými hračkami. K odpočinku slouží dětské matrace uložené ve skříni. Každé dítě má k dispozici vlastní spacák a polštář. Venkovní zázemí je vybaveno stolem pro tvoření a stolování během teplejších měsíců.

## 2.2 Rytmus dne

- **8:00 – 08:15**
  - Ranní příchod dětí (v průběhu ranního scházení probíhá volná hra)
  - Rodiče a průvodci si předávají důležité informace
  - Až na výjimečné situace se setkáváme na hřišti
- **08:25 – 08:45**
  - Ranní kruh (společné pozdravení, spočítání se, počasí, tematické básničky a písničky, pohybová hra, co nás čeká)
- **08:45 – 09:15**
  - Hygiena
  - Dopolední svačina
  - Pití je v případě potřeby doplňováno průvodcem
- **09:30 – 11:30**
  - Pobyt s dětmi v přírodě, do lesa s dětmi vyrážíme téměř denně za každého počasí. Výraznou část programu tvoří procházka přírodou. V okolí máme svá vybraná místa (jasan, u bedly, u třech dubů, babička vrba) Na cílovém místě pak probíhá volná hra dětí nebo z části organizovaná činnost, dle pedagogického plánu
  - Výjimečně máme naplánovaný jiný program, o kterém jsou rodiče informováni. Například návštěvy divadla, knihovny, galerie, a dalších
  - V případě extrémně nepříznivého počasí, či jiných nepředvídatelných výjimečných situacích zůstáváme v zázemí

- **11:30 - 12:00**
  - Hygiena
  - Prstové básničky
  - Společný oběd,
  - Příprava na odpočinek
- **12:00 – 14:00**
  - Odpočinek a předškolní aktivity
  - Dětem celý rok zpíváme stejné ukolébavky
  - Děti nenutíme spát, ale každý alespoň půl hodiny odpočívá. Po této době si může ten, kdo neusnul v klidu prohlížet knížky. S dětmi předškolního věku, které v následujícím školním roce půjdou do školy se věnujeme předškolním aktivitám, které cíleně rozvíjí široké spektrum potřebných předškolních dovedností
- **14:00 – 14:30**
  - Hygiena, odpolední svačina
  - Pití je v případě potřeby doplňováno průvodcem
- **14:30 – 16:00**
  - Odpolední program: odpoledne zůstáváme v blízkosti zázemí
  - Volná hra na pozemku

### **2.3 Jak to u nás chodí**

Provoz je celoroční. Otevřeno je v pracovní dny včetně letních prázdnin. Dětská skupina DIVOčiny je uzavřena pouze ve státní svátky a předem nahlášené dny. Skupina dětí je věkově smíšená a díky dodržování jednotlivých modelů docházky je zaručena kontinuita programu a ucelenost skupiny. Do skupiny přijímáme zpravidla dvě děti do 3 let a další od 3 let. Ve skupině máme maximálně 12 dětí, se kterými jsou vždy dva průvodci. V případě, že je přítomno 5 a méně dětí, může vést skupinu jeden průvodce

#### **DIVOčiny nabízí:**

- a) pětidenní model
- b) třídenní model
- c) dvoudenní model

### 3 Pilíře koncepce

Při plnění rámcových cílů se v naší koncepci výchovy opíráme o několik pilířů:

#### 3.1 Základní principy přístupu lesních mateřských škol

Ze zkušenosti víme, že pobyt venku (téměř) za jakéhokoli počasí nebývá pro děti překážkou, pokud jsou dobře připraveny a vybaveny (funkční oblečení, metoda „cibulového“ vrstvení). Zcela samozřejmě pro nás představuje pobyt venku po celý rok za každého počasí. Zároveň si uvědomujeme, jak pozitivní a výchovný může být vliv přírodního prostředí na celkový rozvoj osobnosti dítěte. Proto usilujeme o plné využití této skutečnosti, kdy neustálá proměnlivost přírody nám poskytuje nekonečné možnosti pro rozvoj a stává se základem našeho programu.

Se skupinou dětí (12) pracuje vždy dvojice dospělých. Každý z dospělých plní úlohu průvodce, který provede děti na cestě jejich vlastního objevování a poznávání.

Děti nejčastěji používají ke své hře přírodní materiály, které v lese najdou, což kromě rozvoje jemné a hrubé motoriky ve velké míře podporuje fantazii, kreativitu a schopnost tvořit ze sebe samého. Zdolávání nerovného terénu pomáhá v rozvoji obratnosti a koordinace a nabízí dětem možnost zcela přirozeným způsobem objevovat hranice svých sil. Pobyt v takovém prostředí podporuje zdravé budování důvěry v sebe a ve své schopnosti.

Pravidelný a dlouhodobý pobyt na čerstvém vzduchu navíc příznivě působí na imunitní systém. Děti prožívají ve volné přírodě pravidelný rytmus změn ročních období a přírodních jevů, což napomáhá ke komplexnímu chápání světa a jeho fungování. Díky pravidelnému pobytu v jedné lokalitě pomáháme dětem budovat zájem o své okolí a zdravý a pozitivní vztah k němu. Stavíme tak základ pro zodpovědný vztah k celému životnímu prostředí.

Děti mají k dispozici také různé nářadí, nože, pilky či kladívka, což pozitivně ovlivňuje rozvoj zručnosti, zodpovědnosti, zdravého sebevědomí, a dokonce i fyzikálních představ dítěte. Nicméně neustále pracujeme pod takzvaným bezpečným rizikem, což znamená, že i když je možné drobného poranění, děti jsou pod dohledem průvodců. Ti mají používané náčiní pod kontrolou a nepouští děti do situací, kde by bylo vážně ohroženo jejich zdraví a bezpečí.

### **3.2 Přístup respektovat a být respektován**

Respektujeme individualitu dětí, jejich názory, pocity a postoje a vedeme je k respektování druhých. Dáváme si záležet na komunikaci s dětmi, protože si uvědomujeme, že často je stejně důležitý způsob, jak věci říkáme, jako obsah sdělení, které chceme předat. Vytyčujeme potřebné hranice tak, aby se každý cítil bezpečně.

### **3.3 Inspirace waldorfským přístupem**

Při tvorbě našeho programu vycházíme z přirozeného koloběhu života v přírodě, následujeme lidové tradice a pořádáme slavnosti. Z waldorfského přístupu také vychází pravidelný rytmus dne, týdne a roku.

Pravidelné opakování přináší do života dětí pocit bezpečí a jistoty toho, že vše má své místo, čas a smysl. Dostatek volné, dospělým neorganizované, hry dětem umožňuje naplňovat jejich individuální potřeby a rozvíjet vzájemné vztahy. Poskytuje dětem prostor pro jejich vlastní sebevyjádření, podporuje představivost, kreativitu a samostatné nezávislé myšlení.

Děti se nejlépe a zcela přirozeně učí nápodobou, a proto se snažíme být dětem co nejlepšími vzory. V průběhu celého dne se snažíme věnovat smysluplným činnostem, věci děláme se zájmem a vnitřní radostí.

## **4 Rozvoj předškolních dovedností**

Děti jsou během celé docházky přirozeně vedeny k samostatnosti v sebeobsluze i rozhodování a k zodpovědnosti za své chování, pocity i věci. Velký důraz klademe na správné rozvíjení sociálních vztahů. Klíčová je pro nás vzájemná komunikace, sdělování svých pocitů a potřeb, schopnost vyslechnout druhého a respektovat jeho potřeby. Hrubou i jemnou motoriku děti trénují každodenně při běžných i speciálních činnostech. Pohyb v přírodě, v nerovném terénu, překonávání překážek, manipulace s předměty běžné denní potřeby, účast na činnostech každodenního chodu Dětské skupiny, to vše dostatečně a nenuceně děti připravuje na vstup do běžného světa, ve kterém se pak pohybují sebedovědoměji a s vědomím vlastních schopností. Do denního režimu zařazujeme i aktivity, které cíleně rozvíjejí široké spektrum potřebných dovedností, jako jsou např.

### **Grafomotorika, jemná motorika, pravolevá orientace**

Děti se učí uvolňovat jemné svaly ruky (zápěstí, prstů), jsou vedeny ke správnému držení psacího náčiní,

k účelnému grafickému projevu (psaní, kreslení), koordinaci oka – ruky (různé druhy manipulace s předměty: navlékání, přesívání, trhání, stříhání, skládání, přebírání aj.), procvičují pravolevou orientaci v prostoru, na ploše, v sešitu apod.

### **Dovednosti řečové, komunikační**

Děti jsou podporovány ve vyjadřování vlastních myšlenek, ve sdělování pocitů, v popisu zážitků a zkušeností s danými jevy, stejně tak jsou vedeny ke schopnosti naslouchat a vést smysluplný dialog. Seznamují se s návyky správného dýchání, zdravého tvoření lidského hlasu a řeči pomocí technik dramatické výchovy.

### **Jazyková příprava, smyslové vnímání, tvořivost, paměť**

Formou hry jsou u dětí podporovány sluchová analýza a syntéza (rozklad slova na hlásky, slabiky, složení slov), vyjadřování myšlenek pomocí znakových systémů (číslíce, písmena, piktogramy), trénování paměti (říkadla, básničky, písničky, převyprávění pohádky), průběžně se rozšiřuje slovní zásoba.

### **Předmatematické představy**

Je rozvíjeno názorné myšlení a následný přechod ke konkrétním logickým operacím (zobrazení geometrických tvarů a číselné posloupnosti, početní operace, „psaní“ číslic, třídění aj.). Je využívána metoda pokus – omyl, zobecňování, nacházení vlastních argumentů, osvojení si základního matematického jazyka (přiměřeně věku).

## **5 Pozorování vývoje dětí a konzultace s rodiči**

Pololetní a závěrečné ohlédnutí slouží k reflexi vývoje dětí. Inspirací pro závěry jsou průvodcům pravidelné porady, supervize a denní záznamy z péče o dítě vedené formou deníku. Zamýšlíme se nad tím, co dětem prospívá, co je baví a posiluje, v čem vynikají a na co je třeba se více zaměřit. Tato pozorování nám pomáhají dětem porozumět a hledat způsoby nejvhodnější podpory. S rodiči naše pozorování konzultujeme pravidelně v podobě každodenních zpětných vazeb mezi průvodcem a rodičem a také v rámci pololetních individuálních konzultací formou setkání průvodce s rodičem v dopředu vypsanych termínech. Konzultace jsou samozřejmě v případě potřeby možné i kdykoliv v průběhu roku, po předchozí domluvě s průvodcem.

## **6 Vzdělávání průvodců**

Všichni průvodci se dále vzdělávají v oblastech inovativního vzdělávání a lesní pedagogiky, samostudiem, stážemi v inspirativních zařízeních, vzdělávacími a prožitkovými semináři, či dlouhodobými kurzy. Průvodci rozvíjí oblasti svých přirozených zájmů a silných stránek tak, aby mohly být přínosem pro kolektiv.

## **7 Koloběh roku**

Při tvorbě programu vycházíme přirozeně z koloběhu života v přírodě, následujeme lidové tradice, místní slavnosti a významné události v kalendáři. S tímto záměrem volíme činnosti rukodělné tvorby, vybíráme pohádky, písničky a říkadla, hry a pohybové aktivity na ven i do třídy. Některé slavnosti prožíváme společně s rodiči a veřejností, jiné se odehrávají pouze v rámci naší skupiny.



## Výchovný obsah

Integrovaný tematický blok: **Podzim**

**Září:**

Podtéma:

- **Přijímání nových dětí do skupiny**
  - Seznamujeme se s novými dětmi
  - Seznamování s pravidly
  - Seznámení s prostředím
  - Samoobsluha
  - Začleňování do skupiny
- **Podzimní příroda a její zdroje (plody)**
  - Pravidla pohybu v terénu, po silnici
  - Základy bezpečnosti
  - Moštování (krájení, strouhání)
  - Sběr ořechů, přebírání fazolí
  - Změny přírody
- **Ladíme se na rytmus dne**
  - Držíme rytmus dne
  - Pravidla stolování
  - Návrat k pravidlům a řádu (zastávky v lese, zdravení, děkování)
- **Svatý Václav**
  - Rytířské ctnosti
- **Michalská slavnost**
  - Zvládnutí adaptace
  - Cesta za drakem, symbol hrdinství

**Výchovné cíle:**

- Adaptace dítěte v dětské skupině
- Zvládnutí odloučení od rodiny
- Seznámení s dětmi a průvodci, začlenění do skupiny
- Osvojení pravidel, rytmu dne a hygienických návyků
- Volná hra

## Výchovný obsah

Integrovaný tematický blok: **Podzim**

**Říjen:**

Podtéma:

- **Podzimní rovnodennost**
  - Poznáváme změny v přírodě
  - Ochlazení, více oblečení, samoobsluha v oblékání
  - Navlékání plodů
- **Práce se dřevem**
  - Příprava ohně
  - Pravidla pohybu a přikládání do ohně
  - Práce s nožem, pravidla práce s nožem
- **Stromy (svátek stromů)**
- **Halloween – slavnost**
  - Dlabání dýní
  - Masky

**Výchovné cíle:**

- Dovednost práce se dřevem
- Zvládnutí pravidel u ohně
- Opakování pravidel skupiny
- Vyžívání všech smyslů
- Volná hra

## Výchovný obsah

Integrovaný tematický blok: **Podzim**

### Listopad:

Podtéma:

- **Dušičky**
  - Povídání o narození a smrti
  - Návštěva hřbitova
  - Mexický svátek *Día de los Muertos (obětiny)*
- **Listy a plody**
  - Poznáváme barvy listů
  - Pozorování hub
  - Porovnávání barev a velikosti plodů, listů
- **Svatý Martin**
  - Po stopách sv. Martinského koně (dělení s žebračkem o plášť)
  - Téma domova, tepla, světla
- **Období světla**
  - Lucernový průvod (výroba luceren)

### Výchovné cíle:

- Dovednost se dělit, protože chci
- Vděčnost, štedrost
- Spolupráce
- Rozvoj úcty k životu ve všech jeho formách
- Rozvoj řečových schopností, jazykových dovedností

## Výchovný obsah

Integrovaný tematický blok: **Zima**

**Prosinec:**

Podtéma:

- **Advent**
  - Adventní spirála
  - Výroba svícňů na adventní spirálu
  - Výroba adventního věnce
- **Vánoce, Vánoční doba**
  - Vánoce u nás a ve světě **Příběh o svatém Mikuláši**
  - Příběh o narození Ježíše Krista
  - Vánoční výzdoba
  - Pečení cukroví, vánočky
  - Návštěva Galerie
- **Tři králové**
  - Divadlo Tří Králů
  - Příběh
- **Zimní slunovrat**
  - Výprava

**Výchovné cíle:**

- Podněcovat poznávání vánočních tradic a zvyků
- Posilovat citové vztahy ke svým nejbližším a učit se působit radost
- Zdokonalovat koordinaci hrubé a jemné motoriky, grafomotoriky
- Rozvoj řečových schopností a jazykových dovedností receptivních (vnímání, naslouchání, porozumění)

## Výchovný obsah

Integrovaný tematický blok: **Zima**

**Leden:**

Podtéma:

- **Dvanáct měsíců**
  - Počítání, měsíce, týdny, dny
  - Výroba kalendáře
  - Deskové hry
- **Čas**
  - Časová posloupnost
  - Minulost, budoucnost
- **Ptáci v zimní krajině**
  - Krmítka, sypání zrní
  - Pozorování ptáků na krmítku
- **Roční období**
  - Koloběh roku
  - Seznámení s ledem a sněhem
  - Rozeznávání teplého a studeného

**Výchovné cíle:**

- Osvojení si elementárních poznatků, schopností a dovedností důležitých pro navazování a rozvíjení vztahů dítěte k druhým lidem
- Seznamování se světem lidí, osvojení si základních poznatků o prostředí, v němž dítě žije
- Rozvoj řečových schopností a jazykových dovedností receptivních (vnímání, naslouchání, porozumění) i produktivních (výslovnosti, vytváření pojmů, mluvního projevu, vyjadřování)
- Rozvoj předmatematických dovedností
- Osvojení si poznatků a dovedností důležitých k podpoře zdraví a bezpečí prostředí

## Výchovný obsah

Integrovaný tematický blok: **Zima**

**Únor:**

Podtéma:

- **Hromnice**
  - Hromniční svícny
  - Sv. Brigit – ochránkyně ohně a domácího krbu, pravidla u ohně, řezání a štípání dřeva
- **Masopust**
  - Masopustní veselí, slavnost
  - Výroba masek
  - Každý den opičí dráhy (cirkus)
- **Hudební nástroje**
  - Poznávání nových nástrojů a jejich zvuků
  - Výroba nástrojů
  - Hra na rytmické hudební nástroje
- **Slušné chování**
  - Umím poděkovat, poprosit
  - Pravidla stolování
  - Chování v divadle, galerii, autobuse

## Výchovné cíle:

- Trpělivost, rozvážnost, věrnost, péče
- Péče a vytrvalost: *dokáži vytrvale pracovat na dokončení úkolu* (postupná výroba máčené svíčky)
- Péče o domácí krb – pravidla rozdělávání ohně, péče o něj a zacházení s ním
- Znalosti: pojmenuje aspoň 5 druhů nářadí, pozná rýč od lopaty, hrábě od vidlí, motyku od krumpáče atd.
- Práce s chybou: chyba není špatná, je to příležitost k vylepšení
- Znalost protikladů (potichu/nahlas) a stupňování (např. hlasitost v hudbě)
- Znalost řemesel a povolání

## Výchovný obsah

Integrovaný tematický blok: **Jaro**

**Březen:**

Podtéma:

- **Morana**
  - Loučení se zimou
  - Písničky
- **Jaro dělá pokusy**
  - Jarní básničky a písničky
  - Objevování prvních jarních
  - Sázíme semínka
  - Pozorujeme změny počasí
  - Jarní úklid
  - Příprava zahrady
- **Zdraví talíř**
  - Potraviny, které naše tělo
  - Nadřazené pojmy: zelenina, ovoce, obilniny, luštěniny, koření
- **Velikonoce**
  - Velikonoční výstava
  - Pečení mazance, jidáše
  - Vyprávění velikonočního příběhu
  - Křížová cesta
- **Měsíc knihy**
  - Prohlížíme a ukazujeme každý svou knihu
  - Návštěva knihovny

## Výchovné cíle:

- Seznamování se s kulturním dědictvím
- Rozvoj estetického vnímání
- Seznamování s přírodním prostředím, ve kterém dítě žije, a vytváření pozitivního vztahu k němu
- Rozvoj úcty k životu ve všech jeho formách

## Výchovný obsah

Integrovaný tematický blok: **Jaro**

**Duben:**

Podtéma:

- **Jaro**
  - Návštěva botanické zahrady
  - Jarní písně
  - Vaření pampeliškového medu
  - Vaření oběda
  - Jarní rovnodennost
- **Semínko, semínko, dobrý den**
  - Sázíme semínka
- **Dramatická výchova**
  - Dlouhý, široký a bystrozraký
- **Lidské tělo**
  - Hlava, ramena, kolena...
  - Pojmenováváme části těla a jejich funkce – oči ke koukání, uši k poslouchání atd.

## Výchovné cíle:

- Jemná motorika: práce na záhonech, sadba a setí (špetkový úchop; koordinace ruka-oko při uchopování malých semínek, předmatematické představy – dodržení sponu, rozestupu mezi semínky, počet semínek do jamky)
- Ovládnutí pohybového aparátu a tělesných funkcí
- Poznávání sebe sama, rozvoj pozitivních citů ve vztahu k sobě (uvědomění si vlastní identity)



## Výchovný obsah

Integrovaný tematický blok: **Jaro**

**Květen:**

Podtéma:

- **Letnice**
  - Oslava rodiny (tatínek a maminka)
  - Pozorování kvetoucích rostlin
  - Májka (věnec)
- **Čištění studánek**
- **Voda**
  - Pokusy s vodou, koupání
- **Den matek**
  - Přání pro maminky
  - Písnička, básnička

**Výchovné cíle:**

- Zdokonalování dovedností v oblasti jemné i hrubé motoriky
- Rozvoj paměti a představivosti
- Rozvoj řečových schopností, jazykových dovedností
- Povědomí o koloběhu vody
- Spolupráce, kooperace

## **Výchovný obsah**

Integrovaný tematický blok: **Léto**

**Červen:**

Podtéma:

- **Svatý Ján**
  - Téma loučení a vypravení dalších do světa (předškoláků)
- **Dětský den**
- **Svět kolem nás**
  - Kola
  - Předškolácké výpravy
  - ZOO
- **Byliny**
  - Sběr a sušení bylin
  - Bezová limonáda
- **Smysly**
  - Hry na smysly

## **Výchovné cíle:**

- Rozvoj kooperativních dovedností
- Rozvoj, zpřesňování a kultivace smyslového vnímání, rozvoj paměti a pozornosti
- Seznamování se světem lidí, osvojení si základních poznatků o prostředí, v němž dítě žije
- Osvojení si poznatků a dovedností důležitých k podpoře zdraví a bezpečí prostředí

## **Výchovný obsah**

Integrovaný tematický blok: **Léto**

**Červeneček/srpen:**

Podtéma:

- **Letní hry**
  - Hrátky s vodou
  - Hra na hřišti
  - Hry u vody
- **Prázdniny**
- **Výlety**
  - Odrážedla
  - ZOO
  - Knihovna
  - Botanická zahrada
  - Voda

## **Výchovné cíle:**

- Zdokonalování dovedností v oblasti hrubé i jemné motoriky
- Ovládání pohybového aparátu a tělesných funkcí
- Posilování přirozených poznávacích citů (zvědavosti, zájmu, radosti z objevování)
- Rozvoj tvořivosti (tvořivého myšlení, tvořivého sebevyjádření)
- Rozvoj kooperativních dovedností